

UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTABI O'QITUVCHILARI UCHUN

QO'LLANMA

Sinf: 1-sinf

Dars mavzusi: "Halollik"

Dars davomiyligi: 45 daqiqa

Darsning maqsadi:

- O'quvchilarga "halollik" tushunchasini tushuntirish, adolatga sodiqlik, boshqalarni hurmat qilishning ahamiyatini hayotiy vaziyatlar orqali yoritish.
- Halollik va adolatga sodiqlik orqali hayotdagi muhim qadriyatlarga hurmat va insonlar hamda atrof-muhitga nisbatan adolatli munosabatni o'rgatish.
- O'quvchilarda adolatli, halol va ishonchli inson bo'lishga intiluvchanlikni rivojlantirish.

Kutilayotgan natijalar:

- O'quvchilar "halollik" va "adolatga sodiqlik" tushunchalarini anglaydilar.
- Halol va adolatli munosabatlarni hayotda qo'llashga intiladilar.
- O'quvchilar boshqalarga hurmat va mehr bilan munosabatda bo'lishga o'rganadilar.

Metodlar:

- Hayotiy vaziyatlar:** hayotdan olingan misollar va vaziyatlar orqali fikrlash, tahlil qilish va hal etish.
- Suhbat:** aniq savollar orqali o'quvchilar bilan fikr almashish va tushunchalarni aniqlashtirish.
- Rolly o'yinlar:** o'quvchilarga halollik va adolatni hayotda namoyish qilish va amalga oshirish uchun rolli o'yinlardan foydalanish.
- Tasvirlash:** vizual materiallar orqali mavzularni aniqlashtirish.

Foydalanadigan materiallar:

- Tasvirlar: "halol" va "adolat" tushunchalarini ko'rsatadigan rasmlar.
- Keyslar: hayotiy vaziyatlar va muhokama uchun qo'llanmalar.
- Slaydlar: "halol" va "adolat" tushunchalariga oid slaydlar.

- Rolly o'yinlar uchun kartalar: haqiqiy hayotiy vaziyatlar bilan bog'liq bahslar uchun.
-

1. Kirish qismi (5 daqiqa)

1.1. O'qituvchining kirish so'zi:

- Darsni qiziqarli savol bilan boshlash:
“Sizningcha, halollik deganda nimalar tushuniladi? Bunga misollar keltira olasizmi?”
- O'quvchilarga savol berib, ularning fikrlarini yig'ish.

1.2. Kirish (3 daqiqa):

- O'qituvchi “halollik” va “adolat” tushunchalarining jamiyat va hayotdagi ahamiyatini aniq misollar bilan yoritib beradi.
 - **“Nima uchun odamlar bir-birini hurmat qilishi, adolatli va halol bo'lishi kerak?”** deb so'raydi.
 - Odamlar bir-birini hurmat qilmasa, adolatsiz bo'lsa va halol bo'lmasa, qanday oqibatlarga olib kelishini aniq va tushunarli misollar bilan tushuntiradi.
-

2. Asosiy qism (30 daqiqa)

2.1. Keys (hayotiy vaziyat) – “Halol yoki nomunosib xulq-atvor” (15 daqiqa):

- O'qituvchi bolalarga hayotdan olingan vaziyatlarni aytib, ularni tahlil qilishni so'raydi.

Vaziyat 1:

“Do'stingiz rangli qalamlaringizni yoqtirgani uchun sizdan so'ramasdan, ularni o'ziga oladi. Bu munosabatni halol deb hisoblaysizmi?”

Vaziyat 2:

“Ko'chada ketayotganingizda bir kishi hamyonini tushirib qo'yadi. Uning orqasidan ketayotgan notanish odam yerda yotgan hamyonni hech kimga aytmasdan o'zining cho'ntagiga soladi. Bunday harakat qanday xulq-atvorni anglatadi?”

- Har bir vaziyat bo'yicha savollar:
 - “Bu vaziyatda nimalar bo'ldi?”
 - “Siz bu vaziyatda qanday qilib halollikka erishgan bo'ladingiz?”
 - “Adolatli bo'lish uchun nimalar qilish kerak?”

2.2. Suhbat (5 daqiqa):

- Har bir vaziyatdan so'ng, o'quvchilar bilan fikr almashish.

- Quyidagi savollar asosida suhbat olib boriladi:
 - “Nima uchun halol bo‘lish bizga yordam beradi?”
 - “Adolatli bo‘lish, rostdan ham, odamlar o‘rtasida ishonch paydo bo‘lishiga olib keladimi?”
 - “Yaqin insoningizning adolatli va halol bo‘lishi sizga va boshqalarga qanday ijobiy natija beradi?”

2.3. Rolly o‘yinlar (10 daqiqa):

- O‘quvchilarga har qanday vaziyatda adolat va halollikni namoyish qilishni o‘rgatish.

Vaziyat:

“Ikki o‘quvchi maktab kutubxonasidan yangi kitob olib kelishdi. Ular bir xil kitobni o‘qishni xohlashdi, lekin faqat bitta kitob bor edi.

Birinchi o‘quvchi dedi: ‘Men bu kitobni birinchi o‘qishim kerak, chunki uni juda kutgan edim.’

Ikkinchi o‘quvchi esa: ‘Men ham bu kitobni o‘qishni xohlayman!’

Shunda o‘qituvchi shunday dedi:

‘Adolatli bo‘lish uchun, avval birinchi o‘quvchi kitobni o‘qib chiqadi, keyin ikkinchi o‘quvchiga beradi. Keyin esa, ikkinchi o‘quvchi o‘qib bo‘lgach, birinchi o‘quvchi yana ko‘rib chiqishi mumkin. Shu tariqa, ikkala o‘quvchi ham kitobdan foydalanadi.’”

- O‘qituvchi har bir vaziyatni tahlil qilib, o‘quvchilarga adolat va halollikni qanday amalga oshirishni tushuntiradi.

3. Darsning xulosa qismi (5 daqiqa)

3.1. Xulosa va umumlashtirish:

- O‘qituvchi darsni umumlashtirib, savol beradi: **“Halol bo‘lish va adolatga sodiqlik insoniyat va atrof-muhit uchun qanchalik muhim?”**
- Har bir o‘quvchidan quyidagicha so‘raladi: **“Siz hayotda qanday qilib adolatli va halol inson bo‘lishni istaysiz?”**
- Suhbat umumiy xulosa bilan yakunlanadi.

Tavsiyalar:

- O‘qituvchi dars davomida bolalarni faol ishtirok ettirish uchun savollarni aniq va soddada tarzda berishi lozim.
- Rolly o‘yinlarni qiziqarli va tushunarli qilish uchun o‘quvchilarning kundalik hayotidan olingan holatlardan foydalanish mumkin.
- Har bir vaziyatda halollik va adolatni hayotda qanday amalga oshirish mumkinligini ko‘rsatish muhimdir.

